

Uzasadnienie
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie
z dniar.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Ostoja Góry Słonne PLH180013

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916, 1726, 2185, 2375), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody” regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust.10 ustawy o ochronie przyrody zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. nr 34, poz. 186 ze zm.).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody)

oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094, ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą -art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r., poz. 190).

Obszar Natura 2000 Ostoja Góry Słonne jako specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony został rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Góry Słonne (PLH180013) (Dz. U. z 2022 r., poz. 1997). Aktualny status prawny, powierzchnia obszaru oraz jego współrzędne geograficzne regulowane są na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2023/244 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia szesnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowaną jako dokument nr C(2023) 607) (Dz. Urz. UE L 36 z 7.02.2023, str. 384) oraz Decyzji Wykonawczej Komisji (UE) 2023/243 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia szesnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowaną jako dokument nr C(2023) 598) (Dz. Urz. UE L 36 z 7.02.2023, str. 304).

Obszar Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 zlokalizowany jest w województwie podkarpackim i obejmuje znaczne fragmenty Gór Sanocko-Turczańskich oraz Pogórza Przemyskiego. Rozciąga się on między Masywem Suchego Obycza na północy, doliną Sanu na zachodzie, pasmem Żukowa na południu i granicą państwową na wschodzie. W znacznej części pokrywa się z obszarem Parku Krajobrazowego Gór Słonnych, jednak nie obejmuje zabudowanych dolin rzecznych. Z tego względu dominującym elementem szaty roślinnej są zbiorowiska leśne, które zajmują ok. 80% obszaru. Ekosystemy nieleśne ograniczają się do dolin rzecznych, będących zazwyczaj pozostałością po występujących tam przed II Wojną Światową osadach. Do najpiękniejszych dolin, skupiających bogate gatunkowo płaty łąk kośnych, należy dolina Jamninki, położona w północnej części obszaru, obok byłego ośrodka rządowego w Arłamowie.

Przeważającą część obszaru stanowią lasy. Największy areal zajmuje zbiorowisko żyźnej buczyny karpackiej *Dentario glandulosae-Fagetum* w formie podgórskiej. Mniejszy udział mają forma kwaśna buczyny *Luzulo luzuloidis-Fagetum* oraz subkontynentalne grądy *Tilio-Carpinetum*, koncentrujące się w niższych partiach zboczy. Na stromych, wilgotnych zboczach występują płaty jaworzyn ze związku *Tilio-Acerion pseudoplatani*. W dolinach rzek i potoków wykształciły się fragmenty lasów i zarośli łągowych *Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*. Z lasami o charakterze naturalnym związane są gatunki owadów saproksylicznych takich jak zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* czy zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*. Obszary nieleśne to w głównej mierze niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie ze związku *Arrhenatherion*.

Teren Ostoi Góry Słonne stanowi ważną ostoję dla fauny puszczańskiej. Występują tam niedźwiedź *Ursus arctos*, wilk *Canis lupus* i ryś *Lynx lynx*. Wśród innych ssaków chronionych można wymienić wydrę *Lutra lutra* i bobra europejskiego *Castor fiber*, zasiedlające siedliska ziemnowodne. Tereny te to także miejsce występowania płazów takich jak kumak górski *Bombina variegata*, traszki górskiej *Mesotriton alpestris* i grzebieniastej *Triturus cristatus*. Cieki w obszarze to siedliska rzadkich ryb i kręgloustych, takich jak koza złotawa *Sabanejewia aurata*, minóg strumieniowy *Lampetra planeri* czy brzanka *Barbus carpathicus*.

Przedmiotami ochrony (wg. SDF) w obszarze jest 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, 2 gatunki roślin (mszaki) oraz 20 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym: 5 gatunków ssaków, 3 gatunki płazów, 6 gatunków ryb i 6 gatunków bezkręgowców:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne;
- 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków;
- 6230 Bogate florystyczne górskie i niżowe murawy bliźniczkowe;
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowe ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*;
- 7220 Źródła wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*;
- 8220 Ściany skalne i rumowiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacetalia vandellii*;
- 9110 Kwaśne buczyny;
- 9130 Żyzne buczyny;
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny;
- 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach;
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe;
- 1381 Widłoząb zielony *Dicranum viride*;
- 1386 Bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*;
- 1352 Wilk *Canis lupus*;
- 1355 Wydra *Lutra lutra*;
- 1361 Ryś *Lynx lynx*;
- 1193 Kumak górski *Bombina variegata*;
- 2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*;
- 1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*;
- 2484 Minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*;
- 5264 Brzanka karpacka *Barbus carpathicus*;
- 4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*;
- 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*;
- 1354 Niedźwiedź brunatny *Ursus arctos*;
- 4015 Biegacz Zawadzkiego *Carabus zawadzki*;
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*;
- 1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*;
- 1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*;
- 6143 Kiełb Kesslera *Romanogobio kessleri*;
- 1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*;
- 1920 Ponurek Schneidera *Boros schneideri*;
- 4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*;
- 6199 Krasopani hera *Euplagia quadripunctaria*.

Plan zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Góry Słonne PLH180013 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej. Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru prowadzono w ramach realizacji projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” (PZO bis). Projekt współfinansowany jest w 85% ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Spójności w ramach II Priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, a w 15% z budżetu Państwa. Całkowity koszt to 34 405 033,10 zł, okres realizacji – lata 2017-2023. Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Dotyczy części obszaru położonych poza gruntami w zarządzie PGL „Lasy Państwowe” dla których plany spełniają wymogi art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, odpowiednio:

- plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017 - 2026 – Decyzja Ministra Środowiska nr DL.I.611.14.2018 z dnia 28 marca 2018 r.;
- plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Brzozów na lata 2017 - 2026 – Decyzja Ministra Środowiska nr DL.I.611.6.2018 z dnia 28 marca 2018 r.;
- plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Ustrzyki Dolne na lata 2019 - 2028 – Decyzja Ministra Środowiska nr DL.WGL.4100.78.2019 z dnia 5 sierpnia 2020 r.;
- plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lesko na lata 2019 - 2028 – Decyzja Ministra Środowiska nr DL-WGL.4100.77.2019 z dnia 5 sierpnia 2020 r.

Z prac nad przedmiotowym planem wyłączono również obszar rezerwatu przyrody „Polanki” dla którego ustanowiony został plan ochrony na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Polanki” (Dz. Urz. Woj. Podk. z 2022 r. poz. 2827).

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono niezbędne inwentaryzacje przyrodnicze oraz wykorzystano istniejące informacje dotyczące przedmiotów ochrony, pozwalające na określenie zagrożeń, celów działań ochronnych i działania ochronne niezbędne dla utrzymania lub poprawy stanu ochrony poszczególnych przedmiotów ochrony. W pierwszym etapie prace polegały na analizie istniejących danych dotyczących przedmiotów ochrony z terenu objętego opracowaniem, dokonano ich interpretacji przy pomocy dostępnych narzędzi GIS (z wykorzystaniem m.in. ortofotomapy, cieniowania numerycznego modelu terenu). Kolejnym etapem były prace terenowe w wytypowanych płatach siedlisk przyrodniczych (potwierdzenie/zaprzeczenie występowania siedliska w danym miejscu, założenie transektów monitoringowych) oraz inwentaryzacje/poszukiwania gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotem

ochrony w obszarze. Ostatnim etapem było uporządkowanie i analiza zebranych materiałów, pozwalająca na zdiagnozowanie istniejących zagrożeń, założenie celów i zaplanowanie działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony.

Na podstawie przeprowadzonych prac terenowych oraz zebranych informacji w obszarze objętym planem stwierdzono występowanie następujących siedlisk przyrodniczych:

- 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowe ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*
- 8220 Ściany skalne i rumowiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacetalia vandellii*
- 9110 Kwaśne buczyny
- 9130 Żyzne buczyny
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny
- 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

Dla siedliska 3220 - pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków jako zagrożenia istniejące wskazano obce gatunki inwazyjne (I01) (barszcz Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi*, niecierpek gruczołowy *Impatiens glandulifera*, nawłóć późna *Solidago gigantea*) oraz erozję wodną (K01.01) powodującą niszczenie płatów siedliska. Potencjalne zagrożenie dla tego siedliska w obszarze stanowi pozyskiwanie kruszyw z rzek (C01.01) oraz sukcesja naturalna (K02).

Dla niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie 6510, zagrożeniem istniejącym jest występowanie obcych gatunków inwazyjnych (I01), takich jak łąbin trwały *Lupinus polyphyllus*, rudbekia naga *Rudbeckia laciniata*, przymiotno białe *Erigeron annuus* oraz problematycznych gatunków rodzimych (I02) w szczególności trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*. Potencjalne zagrożenie stanowi natomiast usuwanie trawy pod grunty orne (A02.03), intensywne koszenie (A03.01), brak koszenia (A03.03), ewolucja biocenotyczna (K02) oraz wypalanie (J01.01).

Siedlisku przyrodniczemu 8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacetalia vandellii* zagrażają wspinaczki skałkowe (G01.04.01), powodujące niszczenie roślinności siedliska i przyśpieszenie procesów erozyjnych. Potencjalnie siedlisku mogą zagrażać również naturalne procesy erozyjne (K01.01).

Dla siedlisk leśnych 9110, 9130, 9170, 9180 oraz 91E0 głównym zagrożeniem jest usuwanie martwych i umierających drzew (B02.04). Dla części płatów zagrożenie to zostało stwierdzone jako istniejące natomiast dla pozostałych, w których nie odnotowano obniżonych ocen w zakresie ilości i jakości martwego drewna zagrożenie to zostało określone jako potencjalne. Dla siedlisk tych zagrożenie stanowią również obce gatunki inwazyjne (I01) oraz problematyczne gatunki rodzime (I02).

Dla pozostałych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze tj:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne,
- 6230 Bogate florystyczne górskie i niżowe murawy bliźniczkowe,
- 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*,

zagrożeń nie określono, ponieważ nie stwierdzono ich na terenie objętym planem.

Siedlisko 3150 było podane we wcześniejszych opracowaniach dotyczących omawianego terenu, jednak szczegółowe badania wskazanych płatów zaprzeczyły, aby siedlisko występowało w omawianym terenie, ponieważ płaty te mają pochodzenie antropogeniczne, co zgodnie z wytycznymi GIOŚ wyklucza uznanie ich jako siedlisko przyrodnicze.

Siedlisko 6230 było wskazywane we wcześniejszych opracowaniach, jednak siedlisko zanikło w omawianym terenie, tracąc swój charakter co potwierdzają monitoringi GIOŚ.

Siedlisko 7220 w obszarze Ostoja Góry Słonne PLH180013 zostało dotychczas potwierdzone tylko na gruntach zarządzanych przez PGL LP.

Podczas prac terenowych w obszarze objętym planem nie potwierdzono roślin stanowiących przedmioty ochrony:

1381 Widłoząb zielony *Dicranum viride*

1386 Bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*

Należy podkreślić, że opracowanie dotyczy tylko fragmentu obszaru Natura 2000, wymienione wyżej gatunki związane są z siedliskami leśnymi, których większość znajduje się na gruntach będących w zarządzie PGL LP wyłączonych z obszaru niniejszego opracowania.

Na podstawie przeprowadzonych prac terenowych oraz zebranych informacji w obszarze objętym planem stwierdzono występowanie następujących zwierząt będących przedmiotem ochrony:

1352 Wilk *Canis lupus*

1361 Ryś *Lynx lynx*

1193 Kumak górski *Bombina variegata*

2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

6199 Krasopani hera *Euplagia quadripunctaria*

5264 Brzanka karpacka *Barbus carpathicus*

4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

1354 Niedźwiedź brunatny *Ursus arctos*

4015 Biegacz Zawadzkiego *Carabus zawadzki*

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*

1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

1086 Zgnirotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Dla dużych drapieżników tj. wilk *Canis Lupus*, ryś *Lynx lynx* i niedźwiedź brunatny *Ursus arctos*, ze względu na fakt, że siedliska tych gatunków znajdują się w obszarach leśnych będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a teren opracowania jest jedynie obszarem migracji pomiędzy kompleksami leśnymi, nie wskazano istniejących zagrożeń a jako zagrożenie potencjalne wskazano rozwój terenów zurbanizowanych (E01) prowadzący do zmniejszenia drożności korytarzy migracyjnych.

Dla występujących w obszarze płazów oraz bobra nie stwierdzono istotnych zagrożeń istniejących, zagrożeniem potencjalnym dla płazów jest susza (M01.02) oraz drapieżnictwo (K03.04).

Dla ryb i minogów głównym zagrożeniem są zanieczyszczenia komunalne m.in. za sprawą nowo powstających, rozproszonych, obiektów mieszkalno-wypoczynkowych (E01.03) i nasilonego ruchu samochodowego (D01), wydobywanie piasku (C01.01) oraz sztuczne tamy i wały (J02.12). Jako zagrożenia potencjalne wskazano wzrost intensywności istniejących zagrożeń, w szczególności zanieczyszczania wód (H01) oraz eutrofizacja (K02.03).

Dla występujących w obszarze owadów nie wskazano istotnych istniejących zagrożeń. Jako zagrożenia potencjalne dla zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus*, zagłębka bruzdkowanego *Cucujus cinnaberinus*, biegacza urozmaiconego *Carabus variolosus* oraz biegacza zawadzkiego *Carabus zawadzki* wskazano usuwanie martwych i umierających drzew (B02.04). Dla krasopani hera zagrożeniami potencjalnymi jest zaniechanie koszenia (A03.03) oraz zalesianie terenów otwartych (B01).

W obszarze opracowania nie stwierdzono występowania niżej wymienionych przedmiotów ochrony. Jednak należy zaznaczyć, że opracowanie dotyczy tylko fragmentu obszaru Natura 2000.

1355 Wydra *Lutra lutra*

1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

2484 Minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*

1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

6143 Kiełb Kesslera *Romanogobio kessleri*

1920 Ponurek Schneidera *Boros schneideri*

Analizując występujące w obszarze zagrożenia oraz ich charakter, ustalono cele działań ochronnych:

3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 21 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika szerokości kamieńców na poziomie oceny U1. Od 2-7 m z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika pokrycie kamieńców przez roślinność zielną na poziomie oceny FV. <30% z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika wysokość warstwy zielnej na poziomie oceny FV. <25-30 cm z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki ekspansywnych roślin zielnych na poziomie oceny FV. Brak lub pojedyncze osobniki, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika obce gatunki inwazyjne na poziomie oceny FV – brak, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki krzewów na poziomie oceny FV. Gatunki wierzb rodzimych charakterystyczne dla *Salici-Myricarietum*, olsza szara z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika zwarcie krzewów na transekcie na poziomie oceny FV. Brak, tylko młode osobniki lub pojedyncze osobniki, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika udział gatunków drzewiastych (powyżej 1,5–2 m wys.) na poziomie oceny FV. Brak lub pojedyncze osobniki, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika obecność kompleksu siedlisk nadrzecznych: 3220, 3230, 3240, 91E0 co najmniej na poziomie oceny U1. Przynajmniej dwa typy siedlisk, przynajmniej jedno z nich dobrze wykształcone, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowe ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 2118 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura przestrzenna płatów siedliska na poziomie oceny FV (brak fragmentacji lub fragmentacja nieznaczna, z uwzględnieniem procesów naturalnych).
- Utrzymanie wskaźnika gatunki charakterystyczne na poziomie oceny FV. Więcej niż 4 gatunki charakterystyczne z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki dominujące na poziomie oceny FV. Brak gatunków dominujących lub status dominanta osiągają gatunki charakterystyczne dla siedliska, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika obce gatunki inwazyjne na poziomie oceny FV. Brak lub pojedyncze osobniki gatunków o niskim stopniu inwazyjności z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki ekspansywne roślin zielnych co najmniej na poziomie oceny U1. Pokrycie żadnego z gatunków silnie ekspansywnych nie przekracza 10% i łącznie pokrycie gatunków ekspansywnych <50%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ekspansja krzewów i podrostu drzew na poziomie oceny FV. Łącznie pokrycie na transekcie <1%.
- Utrzymanie wskaźnika udział dobrze zachowanych płatów siedliska na poziomie oceny FV. Płaty dobrze zachowane stanowią nie mniej niż 80% powierzchni transektu, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika wołok (martwa materia organiczna) na poziomie oceny FV (<2 cm), z uwzględnieniem procesów naturalnych.

8220 Ściany skalne i rumowiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacetalia vandellii*

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 2 płyty) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Osiągnięcie wskaźnika procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie co najmniej na poziom oceny U1. Więcej niż 60% powierzchni skalnych z płytami siedliska z uwzględnieniem procesów naturalnych, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika struktura przestrzena płatów siedliska na poziomie oceny FV. Wszystkie powierzchnie skalne zajęte przez siedlisko z wystąpieniem przynajmniej jednego gatunku charakterystycznego, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki charakterystyczne co najmniej na poziomie oceny U1. Sporadyczne występowanie gatunków charakterystycznych lub występowanie tylko w części płatów, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki dominujące na poziomie oceny FV. Gatunkami dominującymi roślin naczyniowych (pow. 25% powierzchni pokrycia) powinny być gatunki charakterystyczne siedliska, ewentualnie inne gatunki stale towarzyszące siedliskom naskalnym, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika obce gatunki inwazyjne na poziomie oceny FV - brak z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika pokrycie przez gatunki traw na poziomie oceny FV. Pokrycie 0-25% z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwa materia organiczna na poziomie oceny FV. Nie powinna zajmować więcej niż 10 % w podtypie 8220-3, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ekspansja krzewów i podrostu drzew na poziomie oceny FV. Dopuszczalny udział siewek drzew i cieniulubnych krzewów do 20% pokrycia, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika występowanie jeżyn, malin, dzikiego bzu czarnego i bzu koralowego na poziomie oceny FV. Brak nitrofilnych gatunków krzewów (za wyjątkiem maliny do 5% pokrycia), z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ocienienie muraw na poziomie oceny FV. Dla 8220-3 jest to obojętne z reguły powyżej 50%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Osiągnięcie wskaźnika ślady wspinaczki lub wydeptywania co najmniej na poziomie oceny FV – brak.
- Osiągnięcie wskaźnika ślady ognisk w pobliżu ścian skalnych na poziom oceny FV – brak.
- Utrzymanie wskaźnika inne przypadki dewastacji siedliska na poziomie oceny FV – brak.

9110 Kwaśne buczyny *Luzulo Fagenion*

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 348 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika charakterystyczna kombinacja florystyczna na poziomie FV. Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika skład drzewostanu na poziomie oceny FV. Drzewostan jedno- lub wielogatunkowy z dominującym udziałem buka (zwykle więcej niż 50%), bez gatunków obcych ekologicznie i/lub geograficznie, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ekspansywne gatunki rodzime w runie na poziomie oceny FV. Brak gatunków ekspansywnych lub pojedyncze okazy gatunków nitrofilnych w runie, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura pionowa i przestrzena fitocenozy na poziomie oceny FV. Zróżnicowana, drzewostan różnowiekowy, o zróżnicowanym przestrzennie zwarcie, zawsze z grupami i kępami starych drzew, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika wiek drzewostanu (obecność starodrzewu) co najmniej na poziomie oceny U1. <10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika naturalne odnowienie drzewostanu na poziomie oceny FV. Obecne, wypełniające dogodne do odnowienia miejsca, w szczególności naturalne luki i prześwietlenia, o składzie odpowiadającym składowi drzewostanu; przy rębniach niewymagające uzupełnienia odnowieniem sztucznym, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki obce geograficznie w drzewostanie na poziomie oceny FV. Udział powierzchniowy 5%-15% i nie odnawiające się, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie na poziomie oceny FV. Brak gatunków o charakterze inwazyjnym, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby) co najmniej na poziomie oceny U1. 10-20 m³, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwe drewno wielkowymiarowe co najmniej na poziomie oceny U1 (3-5 szt./ha), z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne) co najmniej na poziomie oceny U1 (10-20 szt./ha), z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna na poziomie oceny FV – brak. z uwzględnieniem procesów naturalnych.

9130 Żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 1199 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika charakterystyczna kombinacja florystyczna na poziomie FV. Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika skład drzewostanu na poziomie oceny FV. Gatunki obce ekologicznie buczynom stanowią <15% drzewostanu, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ekspansywne gatunki rodzime w runie na poziomie oceny FV. Brak lub pojedyncze, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy na poziomie oceny FV. Zróżnicowana, drzewostan różnowiekowy, o zróżnicowanym przestrzennie zwarcie, zawsze z grupami i kępami starych drzew, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika wiek drzewostanu (obecność starodrzewu) co najmniej na poziomie oceny U1. <10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika naturalne odnowienie drzewostanu na poziomie oceny FV. Obecne, wypełniające dogodne do odnowienia miejsca, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki obce geograficznie w drzewostanie na poziomie oceny FV. <5%, najwyżej miejscami lub pojedynczo i nie odnawiające się, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie na poziomie oceny FV. Brak z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby) co najmniej na poziomie oceny U1. 10-20 m³, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Osiągnięcie wskaźnika martwe drewno wielkowymiarowe co najmniej na poziomie oceny U1 (3-5 szt./ha), z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne) co najmniej na poziomie oceny U1 (10-20 szt./ha), z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna na poziomie oceny FV – brak. z uwzględnieniem procesów naturalnych.

9170 Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne *Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 139 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika charakterystyczna kombinacja florystyczna na poziomie oceny FV. Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie na poziomie oceny FV. Brak, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ekspansywne gatunki rodzime w runie na poziomie oceny FV. Brak lub pojedyncze, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura pionowa i przestrzenna roślinności na poziomie oceny FV. Zróżnicowana, >50% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak obecne luki i prześwietlenia, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika wiek drzewostanu (obecność starodrzewu) co najmniej na poziomie oceny U1. <10% udziału drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika naturalne odnowienie drzewostanu na poziomie oceny FV. Obfite z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki obce geograficznie w drzewostanie na poziomie FV. <1% i nie odnawiające się z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Osiągnięcie wskaźnika martwe drewno (łącznie zasoby) co najmniej na poziomie oceny U1. 10-20 m³ z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwe drewno wielkowymiarowe co najmniej na poziomie oceny U1. 3-5 szt./ha z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne) na poziomie oceny FV. >20 szt./ha z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna na poziomie oceny FV. Brak, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach *Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 1,3 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki charakterystyczne na poziomie oceny FV. >5 gatunków, charakterystycznych dla warunków lokalnych, w tym min. 2 w drzewostanie, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika obce gatunki inwazyjne co najmniej na poziomie oceny U1. Pojedyncze osobniki 1-2 gatunków, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych na poziomie oceny FV. Możliwe występowanie facjalne gatunków z klasy *Querc-Fagetea* co jest zjawiskiem naturalnym w niektórych płatach siedliska, sporadyczny udział gatunków porębowych, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki zioloroślowe i nitrofilne na poziomie oceny FV. Pożądany stały udział gatunków takich jak czosnaczek pospolity *Alliaria petiolata*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, kuklik pospolity *Geum urbanum*. Możliwe facjalne występowanie w niektórych płatach siedliska.
- Utrzymanie wskaźnika struktura drzewostanu na poziomie oceny FV. Drzewostan zróżnicowany pod względem wysokości i pierśnicy, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika pionowa struktura roślinności na poziomie oceny FV. Występują wszystkie warstwy roślinności (a1, a2, b, c, d); warstwa mchów może być bardzo uboga, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki obce w drzewostanie na poziomie oceny FV - brak, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika naturalne odnowienie drzewostanu na poziomie oceny FV. Obecne odnowienie różnowiekowe, minimum 3 gatunki, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika przekształcenia związane z użytkowaniem na poziomie oceny FV – brak, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*

- Utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze (min. 158 ha) z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki charakterystyczne na poziomie oceny FV. Kombinacja florystyczna typowa dla łągu, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki dominujące na poziomie oceny FV. We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe (nie ma dominacji facjalnej), z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika gatunki obce geograficznie w drzewostanie na poziomie oceny FV. <1% i nie odnawiające się, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie co najmniej na poziomie oceny U1. Więcej niż 1 gatunek, lub nawet 1 jeżeli liczny, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych na poziomie oceny FV. Nie bardzo ekspansywne, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwe drewno (łączne zasoby) co najmniej na poziomie oceny U1. 10-20 m³/ha z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika martwe drewno wielkowymiarowe co najmniej na poziomie oceny U1. 3-5 szt./ha z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika naturalność koryta rzecznego (stosować tylko jeżeli występowanie łągu jest związane z ciekami) na poziomie oceny FV. Brak regulacji lub ciek zupełnie zrenaturalizowany po dawniejszej regulacji, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika reżim wodny (w tym rytm zalewów, jeśli występują) na poziomie oceny FV. Dynamika zalewów i przewodnienie podłoża normalne z punktu widzenia odpowiedniego ekosystemu, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- utrzymanie wskaźnika wiek drzewostanu (obecność starodrzewu) na poziomie co najmniej oceny U1. <20% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika pionowa struktura roślinności na poziomie oceny FV. Naturalna, zróżnicowana, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika naturalne odnowienie drzewostanu na poziomie oceny FV. Tak, obfite, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna na poziomie oceny FV - brak.
- Utrzymanie wskaźnika inne zniekształcenia na poziomie oceny FV. Brak, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

- Utrzymanie wskaźnika procent pozytywnych stwierdzeń gatunku na poziomie oceny FV. >40 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika indeks populacyjny co najmniej na poziomie oceny U1. 40-60 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymać wskaźnik zagęszczenie rodzin na poziomie oceny FV. >2 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika baza pokarmowa co najmniej na poziomie oceny U1. 0,5-0,8 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika udział siedliska kluczowego dla gatunku na poziomie oceny FV. 0,40-0,65, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika charakter strefy brzegowej na poziomie oceny FV. >0,80 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika stopień antropopresji co najmniej na poziomie oceny U1. 0,5-0,75 z uwzględnieniem procesów naturalnych.

1352 Wilk *Canis lupus*

- Nie określa się. Obszar opracowania nie zawiera części obszaru Natura 2000 będącego w zarządzie Nadleśnictw RDLP Krosno, co powoduje że większość siedliska gatunku znajduje się poza terenem objętym pzo, pozostają w nim jedynie fragmenty pełniące funkcję korytarzy migracyjnych.

1354 Niedźwiedź brunatny *Ursus arctos*

- Nie określa się. Obszar opracowania nie zawiera części obszaru Natura 2000 będącego w zarządzie Nadleśnictw RDLP Krosno, co powoduje że większość siedliska gatunku znajduje się poza terenem objętym PZO, pozostają w nim jedynie fragmenty pełniące funkcję korytarzy migracyjnych.

1361 Ryś *Lynx lynx*

- Nie określa się. Obszar opracowania nie zawiera części obszaru Natura 2000 będącego w zarządzie Nadleśnictw RDLP Krosno, co powoduje że większość siedliska gatunku znajduje się poza terenem objętym PZO, pozostają w nim jedynie fragmenty pełniące funkcję korytarzy migracyjnych.

1193 Kumak górski *Bombina variegata*

- Utrzymanie co najmniej 4 stanowisk gatunku w obszarze oraz obecnej liczebności populacji (na poziomie min. 7 osobników).

2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

- Utrzymanie co najmniej 1 stanowiska gatunku w obszarze oraz obecnej liczebności populacji (na poziomie min. 3 osobników).

1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*

- Utrzymanie wskaźnika względna liczebność co najmniej na poziomie oceny U1. 0,005-0,01. z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura wiekowa co najmniej na poziomie oceny U1. 5-25%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika udział gatunku w zespole ryb i minogów co najmniej na poziomie oceny U1. 1-5%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika EFI+ na poziomie co najmniej oceny U1. Klasa indeksu: 3, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika jakość hydromorfologiczna na poziomie oceny FV. Średnia z ocen 6 elementów hydromorfologicznych: geometria koryta, substrat denny, charakterystyka przepływu, charakter i modyfikacja brzegów, mobilność koryta oraz ciągłość cieku: 1,0-2,5, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika występowanie niezbędnych mikrosiedlisk co najmniej na poziomie oceny U1. Dno piaszczyste z nanosami mułowymi; łączny udział piasku i żwiru w dnie 10-50% powierzchni dna, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

5264 Brzanka *Barbus carpathicus*

- Utrzymanie wskaźnika względna liczebność co najmniej na poziomie oceny U1. 0,01-0,1 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura wiekowa co najmniej na poziomie oceny U1. Brak jednej kategorii wiekowej, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika udział gatunku wichtiofaunie co najmniej na poziomie oceny U1. 1-5%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika EFI+ co najmniej na poziomie oceny U1. Klasa indeksu: 3, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika jakość hydromorfologiczna co najmniej na poziomie oceny U1. Średnia z ocen 6 elementów hydromorfologicznych: geometria koryta, substrat denny, charakterystyka przepływu, charakter i modyfikacja brzegów, mobilność koryta oraz ciągłość cieku: 2,6-3,4, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

- Utrzymanie wskaźnika względna liczebność co najmniej na poziomie oceny U1. 0,05-0,01 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika struktura wiekowa na poziomie oceny FV. Obecne wszystkie klasy lub brak 1 klasy; 1+2>75%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Osiągnięcie wskaźnika udział gatunku w zespole ryb i minogów co najmniej na poziomie oceny U1. 5-10% z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika EFI+ co najmniej na poziomie oceny U1.Klasa indeksu: 3, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika jakość hydromorfologiczna na poziomie oceny FV. 1-2,5 z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika występowanie niezbędnych mikrosiedlisk na poziomie oceny FV. Liczne występowanie obu mikrosiedlisk, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

6199 Krasopani hera *Euplagia quadripunctaria*

- Utrzymanie co najmniej 2 stanowisk gatunku w obszarze oraz obecnej liczebności populacji (na poziomie min. 5 osobników).

1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

- Osiągnięcie wskaźnika obecność gatunku co najmniej na poziom oceny FV. Stwierdzenie aktualnej obecności gatunku, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ilość martwego drewna na poziomie oceny FV. Co najmniej 10 martwych drzew o średnicy >30cm na ha, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika jakość martwego drewna co najmniej na poziomie oceny U1. Występowanie martwego drewna w II i III klasie rozkładu, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika stopień naturalności ekosystemu leśnego na poziomie oceny FV. Stwierdzenie aktualnego występowania co najmniej jednego spośród gatunków wskaźnikowych, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanu co najmniej na poziomie oceny U1. Drzewostan panujący o uproszczonej strukturze wiekowej i przestrzennej wynikającej z gospodarczego użytkowania i słabo zróżnicowanej dymensji, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika intensywność gospodarowania co najmniej na poziomie oceny U1. Siedliska o znacznym ograniczeniu zabiegów, ale z wyraźnymi śladami bieżącej działalności gospodarczej, z większą ilością (co najmniej 20%) pozostawianego martwego drewna, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

- Utrzymanie wskaźnika obecność imagines na poziomie oceny FV. Co najmniej 4 osobniki, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika stopień naturalności lasu co najmniej na poziomie oceny U1. Lasy o składzie gatunkowym zgodnym z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, powstałe w wyniku naturalnych procesów rozpadu i odnowienia lub w wyniku naturalnego odnowienia prowadzonego w ramach gospodarki leśnej ekstensywnie użytkowane gospodarczo, struktura drzewostanu złożona, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika stopień naturalności lasów otaczających co najmniej na poziomie oceny U1. Lasy o składzie gatunkowym zgodnym z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, powstałe w wyniku naturalnych procesów rozpadu i odnowienia lub w wyniku naturalnego odnowienia prowadzonego w ramach gospodarki leśnej ekstensywnie użytkowane gospodarczo, struktura drzewostanu złożona, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika skład gatunkowy drzewostanu na stanowisku na poziomie oceny FV. Obecność przynajmniej 1 z głównych gatunków roślin żywicielskich dla zagłębka bruzdkowanego, które stanowią główne składniki drzewostanu w I i II piętrze lasu oraz 1 gatunek z głównych gatunków roślin żywicielskich w niższych piętrach: buk, jodła, świerk, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika skład gatunkowy drzewostanu w otoczeniu stanowiska co najmniej na poziomie oceny U1. Obecność przynajmniej 1 z głównych gatunków roślin żywicielskich dla zagłębka bruzdkowanego, które stanowią główne składniki drzewostanu w I i II piętrze lasu oraz 1 gatunek z głównych gatunków roślin żywicielskich w niższych piętrach: dąb, topola, brzoza, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika wiek drzew w drzewostanie co najmniej na poziomie oceny U1. Starodrzew zbudowany z drzew 100-150-letnich, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika ilość martwego drewna co najmniej na poziomie oceny U1. 3-4 całych leżących pni, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika jakość martwego drewna co najmniej na poziomie oceny U1. Obecne klasy II i IV lub przynajmniej IV z uwzględnieniem procesów naturalnych.

4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

- Utrzymanie wskaźnika względna liczebność na poziomie oceny FV. >5 os./10 pułapek/30 dób ekspozycji, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika stałość występowania na poziomie oceny FV. >50%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika pokrycie roślinnością zielną co najmniej na poziomie oceny U1. 50-80% z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika zwarcie roślinności zielnej na poziomie oceny FV. Umiarkowanie zwarte, nie tworzy gęstej murawy, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika obecność martwego drewna co najmniej na poziomie oceny U1. 3-5 pni lub pniaków, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika dominujący typ podłoża na poziomie oceny FV. Błotniste lub muliste z dużym udziałem materii organicznej, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

4015 Biegacz Zawadzkiego *Carabus zawadzkii*

- Utrzymanie co najmniej 1 stanowiska gatunku w obszarze oraz obecnej liczebności populacji (na poziomie min. 1 osobników). Utrzymanie wskaźnika stałość występowania na poziomie oceny FV. >50%, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika pokrycie roślinnością zielną co najmniej na poziomie oceny U1. 50-80% z uwzględnieniem procesów naturalnych.

- Utrzymanie wskaźnika zwarcie roślinności zielonej na poziomie oceny FV. Umiarkowanie zwarte, nie tworzy gęstej murawy, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika obecność martwego drewna co najmniej na poziomie oceny U1. 3-5 pni lub pniaków, z uwzględnieniem procesów naturalnych.
- Utrzymanie wskaźnika dominujący typ podłoża na poziomie oceny FV. Błotniste lub muliste z dużym udziałem materii organicznej, z uwzględnieniem procesów naturalnych.

Zaplanowane działania ochronne dla siedlisk łąkowych 6510 podzielone zostały na działania obligatoryjne i fakultatywne, dotyczą one utrzymania użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania.

Jako działanie dla siedliska 8220 zaplanowano ustawienie tablic informacyjnych o przedmiocie ochrony i zakazie biwakowania oraz wspinaczki.

Dla siedlisk leśnych (9110, 9130, 9170) oraz związanych z nimi owadów jako działanie ochronne wskazano uwzględnienie w uproszczonych planach urządzania lasu zasad zrównoważonej gospodarki leśnej tj.:

- 1) możliwie najszersze stosowanie rębni stopniowych i przerębowych z długim i bardzo długim okresem odnowienia (ok. 40 l.);
- 2) preferowanie odnowienia naturalnego;
- 3) kształtowanie odpowiedniego składu gatunkowego dostosowanego do siedliska.
- 4) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji kłeskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego).

Dla siedlisk 9180 oraz 91E0 jako działanie wskazano zwiększenie udziału starych i zamierających drzew oraz zachowanie siedliska poprzez prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z typem siedliska przyrodniczego.

Działania ochronnych dla dużych drapieżników - wilk *Canis lupus*, ryś *Lynx lynx*, niedźwiedź brunatny *Ursus arctos* nie określa się. Obszar opracowania nie zawiera części obszaru Natura 2000 będącego w zarządzie Nadleśnictw RDLP Krosno, co powoduje że większość siedliska gatunków znajduje się poza terenem objętym PZO, pozostają w nim jedynie niewielkie fragmenty pełniące funkcję korytarzy migracyjnych.

Dla ryb i minogów jako działania ochronne wskazano natomiast poprawę jakości wody:

- budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków;
- zabezpieczenia przed splywem zanieczyszczeń ze szlaków komunikacyjnych i infrastruktury drogowej;
- uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi) oraz odbudowę prawidłowej struktury substratu w korycie rzek;
- zakaz wydobycia kruszywa z koryt rzek;
- regeneracja zniszczonych odcinków koryta.

Działania ochronne dla dużych drapieżników - wilk *Canis lupus*, ryś *Lynx lynx*, niedźwiedź brunatny *Ursus arctos* - związane są z utrzymaniem drożności korytarzy migracyjnych w obszarze.

Dla wszystkich przedmiotów ochrony zaplanowano również działania dotyczące monitoringu stanu ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych. Zaplanowane monitoringi prowadzić należy w oparciu o metodykę PMŚ GIOŚ.

W planie zadań ochronnych odniesiono się do dokumentów planistycznych, wskazując na ich zmiany. Szczególnie istotnym zagrożeniem dla nieleśnych siedlisk przyrodniczych, a także dla gatunków stale lub okresowo z nimi związanych, jest zabór terenu powodowany rozpraszaniem zabudowy. Stąd też wskazano na ograniczenie możliwości rozpraszania zabudowy oraz wkraczania zabudowy w obręb siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony w obszarze.

W czasie prac nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zaistnienia przesłanek do sporządzenia planu ochrony dla Obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa. Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla Obszaru opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <https://www.gov.pl/>. Zamieszczano tam informacje o projekcie nr POIS.02.04.00-00-0193/16, postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie:

- z dnia 2 listopada 2021 r., znak: WPN.082.1.34.2021.KCh.1, w sprawie zamiaru przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000
- z dnia 6 czerwca 2022 r., znak WPN.082.1.19.2022.KB.1 w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, Ostoja Góry Słonne PLH180013.

Wykonawca planu w porozumieniu z RDOŚ w Rzeszowie ustalił listę instytucji, organizacji, osób, które mogą być zainteresowane pracami nad planem. W dniu 03.06.2022 r., ogłoszono w prasie oraz przesłano zawiadomienia o konsultacjach do Urzędów Gmin. Proces komunikacji polegał na poinformowaniu zainteresowanych grup o skutkach wprowadzenia Planu Zadań ochronnych Natura 2000 dla obszaru Ostoja Góry Słonne PLH180013. W każdej z gmin leżącej w terenie opracowania zwrócono się z prośbą o wyznaczenie osoby do kontaktu z wykonawcą planu zadań ochronnych. Do gmin dostarczono mapy na których nakreślono tereny pod planowaną zabudowę (na podstawie: wydanych warunków zabudowy, pozwolenia na budowę, planowanych inwestycji gminnych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) wskazane przez przedstawiciela urzędu gminy, wchodzące w część obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, dla którego sporządzany jest plan zadań ochronnych.

W ramach konsultacji z gminami spotkania odbyły się odpowiednio w dniach:

- 17.01.2023 r. Urząd Gminy Olszanica.
- 03.01.2023 r. Urząd Gminy Sanok.
- 03.01.2023 r. Urząd Miasta Sanok.
- 29.12.2022 r. Urząd Miasta i gminy Lesko.

- 03.01.2023 r. Urząd Gminy Bircza.
- 11.10.2022 r. Urząd Miasta i gminy Ustrzyki Dolne.
- 14.10.2022 r. Urząd Gminy Tyrawa Wołoska.

Obwieszczeniem z dnia 2022 r., znak Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie (strony BIP), a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu r.

Obwieszczenie było również wywieszane na tablicy ogłoszeń w urzędach gmin oraz siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w dniach r. Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Ich zestawienie wraz z informacjami, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie uwzględnione, zawarto w poniższej tabeli nr 1.

Tab. 1. Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w wyniku 21-dniowych konsultacji społecznych projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

L.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
1.				

Karta projektu planu zadań ochronnych zamieszczona została również w publicznie dostępnych wykazach, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w dniu r.

Projekt zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), uzgodniono również z Wojewodą Podkarpackim w dniu r.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1) Cel wprowadzenia zarządzenia

Celem zarządzenia jest wypełnienie zobowiązań prawa wspólnotowego i polskiego odnośnie zapewnienia właściwego (sprzyjającego) stanu ochrony na obszarach Natura 2000. Zgodnie z art. 3 Dyrektywy siedliskowej, spójna europejska sieć ekologiczna Natura 2000 ma umożliwić zachowanie siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I i siedlisk gatunków wymienionych w załączniku II, w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu lub tam gdzie to stosowne – odtworzenie takiego stanu.

Natomiast zgodnie z art. 6 Dyrektywy siedliskowej dla specjalnych obszarów ochrony państwa członkowskie ustalą konieczne działania ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych obiektów bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na dobrowolnych umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I lub gatunków wymienionych w załączniku II żyjących w tych obiektach.

Ponadto zgodnie z art. 11 Dyrektywy siedliskowej Państwa członkowskie podejmą monitorowanie i nadzór stanu ochrony siedlisk naturalnych i gatunków, o których mowa w art. 2 Dyrektywy siedliskowej, natomiast zgodnie z art. 17 Dyrektywy siedliskowej mają obowiązek raportowania co 6 lat na temat wprowadzania w życie działań podejmowanych na mocy dyrektywy.

Celem zarządzenia jest zatem zachowanie właściwego stanu ochrony lub dążenie do odtworzenia właściwego stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących w Obszarze. Zostanie to wypełnione poprzez zaplanowanie i realizację działań ujętych w niniejszym zarządzeniu. Zarządzenie pozwoli również na monitorowanie przedmiotów ochrony oraz będzie ważnym przyczynkiem dla raportowania.

2) Konsultacje społeczne

Projekt wymaga konsultacji społecznych. Ich zakres został opisany powyżej.

3) Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana m.in. ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad Obszarem. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania.

4) Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na rynek pracy. Zarządzenie nie przewiduje jakichkolwiek ograniczeń dla rynku pracy. Realizacja zarządzenia może natomiast stworzyć okresowe miejsca pracy.

5) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

6) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie w jakikolwiek sposób na sytuację i rozwój regionów. Może przyczynić się do zwiększenia wartości przyrodniczej obiektu, a przez to do podniesienia i utrzymania jego atrakcyjności turystycznej.

7) Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zarządzenie jest zgodne z prawem Wspólnoty Europejskiej, co więcej, jest wypełnieniem zobowiązań prawa Unii Europejskiej, o czym wspomiano w pkt 1.